
УДК 796.011.1(4-01)

Дмитро Петров
(Харків)

РОЗВИТОК СПОРТИВНОЇ ОСВІТИ В НАПРЯМУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

У даній статті проаналізована та досліджена ефективність діючих механізмів управління в системі освіти у сфері фізичної культури і спорту України, їхня відповідність європейським стандартам, загальним світовим стандартам та нормам. Запропоновані заходи, метою яких є уніфікація українських та європейських стандартів фізичного виховання.

Ключові слова: спорт, спортивне виховання, європейські стандарти, фізичне виховання, європейська інтеграція, підвищення стандартів фізичного виховання.

This article analyzes and investigates the effectiveness of existing management mechanisms in the system of education in the field of physical culture and sports of Ukraine, their conformity to European standards, general world standards and norms. Proposed measures aimed at unification of Ukrainian and European standards of physical education.

Key words: sport, sports education, European standards, physical education, European integration, raising the standards of physical education.

Фізична культура і спорт, фізичне виховання є важливими складовими навчального та виховного процесу дітей і підлітків, студентської аудиторії, які відіграють значну роль у зміцненні здоров'я, підвищенні фізичних і функціональних можливостей організму людини.

Відповідно до статті 14 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» центри студентського спорту вищих навчальних закладів – заклади фізичної культури і спорту, які забезпечують створення умов для поєднання навчання у вищому навчальному закладі та підготовки студентів, зокрема, до участі у чемпіонатах Європи та світу серед студентів з видів спорту, визнаних в Україні, Всесвітніх універсіадах [1].

Відповідно Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року» до від 9 грудня 2015 р. № 1320-р пріоритетом реалізації державної політики є впровадження в Україні європейських стандартів життя [2].

На сучасному етапі розвитку України виникає потреба у розв'язанні таких проблем, як:

- невідповідність більшості баз олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки європейським та світовим стандартам;

- регуляторні функції з боку держави, що суперечить законодавчій базі та практиці діяльності європейських спортивних організацій;

- внесення змін до законодавства в частині взаємовідносин між органами державної влади і громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості відповідно до європейських стандартів [2].

Таким чином, основна проблема, що розглядається – невідповідність українських державних соціальних стандартів європейським стандартам.

Державні соціальні стандарти – це встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій. Державні соціальні гарантії – встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму. Соціальні норми і нормативи – показники необхідного споживання продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг та забезпечення освітніми, медичними, житлово-комунальними, соціально-культурними послугами. Нормативи витрат (фінансування) – показники поточних і капітальних витрат з бюджетів усіх рівнів на забезпечення задоволення потреб на рівні, не нижчому від державних соціальних стандартів і нормативів.

Вказані стандарти забезпечують баланс потреб особи, що в кінцевому випадку впливають на стан здоров'я особи.

Відповідно, завдання держави – встановити стандарти у сфері фізичного виховання і підтримання спортивної нації.

Метою встановлення державних соціальних стандартів і нормативів є: 1) визначення механізму реалізації соціальних прав та державних соціальних гарантій громадян, передбачених Конституцією України, в тому числі у сфері фізичного виховання; 2) визначення пріоритетів державної соціальної політики щодо забезпечення потреб людини в матеріальних благах і послугах та фінансових ресурсів для їх реалізації; 3) визначення та обґрунтування розмірів видатків бюджетних коштів і коштів соціальних фондів на соціальний захист і забезпечення населення та утримання соціальної сфери. Державні соціальні стандарти обов'язково враховуються при розробці програм економічного і соціального розвитку.

Основними напрямками розвитку стандартів у сфері спорту для уніфікації їх із європейськими мають бути наступні:

- проведення спортивно-масової роботи в навчальних закладах;
- реформування організаційних основ фізкультурно-спортивного руху, стимулювання створення широкої мережі спортивних клубів;
- удосконалення матеріально-технічної бази;
- підвищення рівня матеріально-технічного, фінансового, науково-методичного, медичного та інформаційного забезпечення розвитку фізкультури і спорту.

Євроінтеграційний вектор освітньої політики України визначає орієнтир вітчизняної педагогічної спільноти щодо ознайомлення з європейським досвідом в аспекті розв'язання проблем фізичного здоров'я нації.

Одним із європейських органів з яким Україна може працювати на шляху інтеграції у сфері фізичного виховання, освіти є Європейська асоціація фізичного виховання – EUPEA (European Physical Education Association) [3].

Вказана структура досліджує найбільш ефективні шляхи удосконалення системи фізичного виховання учнів і студентів, ініціює проведення щорічних міжнародних конгресів та науково-практичних конференцій.

Майже в усіх країнах Європи головною метою фізичного виховання є фізичний, особистий і суспільний розвиток дитини. Більшість країн робить акцент на рекламу здорового способу життя: у школах Фінляндії, Ірландії і Кіпру заняття фізичним вихованням є обов'язковим предметом.

Ефективність навчання на уроках фізичного виховання тісно пов'язана з його цілями. У школах деяких європейських країн застосовують міжпредметний підхід до таких занять. У школах Чехії, Німеччини і Норвегії на заняттях фізичним вихованням учні знайомляться з

правилами дорожнього руху. У школах Скандинавських країн на уроках дітей вчать користуватися мапою і знайомлять із основами орієнтування на місцевості. У школах Словенії вчителі інших предметів переривають уроки на так звану «хвилину для здоров'я» [5].

В деяких країнах визначається мінімальна кількість годин занять фізичним вихованням на державному рівні, в інших, рішення залишається за школам. Наприклад, мінімальна кількість (37 годин) фізичного виховання в початковій школі була в Ірландії, а найбільша – 108 год – у Франції. У гімназіях кількість годин уроків була в межах 24 – 35 год в Іспанії, Мальті та Туреччині, а 102–108 годин – у Франції, Австрії. Кількість годин, відведених на фізичну культуру, є низька, порівняно з кількістю годин, що відведені на інші предмети [5].

Виходячи із аналізу роботи вказаної структури і взагалі із норм спортивного виховання у європейських державах основними напрямками у вказаній сфері в Україні повинно бути:

- модернізувати політику держави у сфері фізичного виховання насамперед для того, щоб забезпечити баланс між фізичною та інтелектуальною активністю,

- інвестувати в якість спортивних споруд і вжити відповідні заходи щодо доступу до них студентів з обмеженими можливостями;

- забезпечити належні умови для дотримання встановленого мінімального обсягу фізичної активності, враховуючи, що регулярні фізичні вправи значно сприяють скороченню витрат на охорону здоров'я.

- створити широку мережу як спеціалізованих спортивних, так і загальнооздоровчих секцій, гуртків, клубів, які працюють за фіксованим розкладом у вільний від основних навчальних занять час.

- розробити комплексні програми з фізичного виховання, які прямо орієнтовані на особливості майбутньої професії (вчитель, лікар, офісний працівник, програміст тощо).

У сфері навчання здійснити заходи щодо:

- збереження фізичного виховання в якості обов'язкової дисципліни з нарахуванням за неї кредитів, виставленням заліків та включенням до розкладу занять з наданням студентам можливості як відвідувати заняття з групою, так і займатись індивідуально в спортивних секціях та оздоровчих гуртках, клубах, програмах тощо на їх вибір;

- закріплення за кожним студентом працівника кафедри фізичного виховання чи іншого спеціалізованого підрозділу, який розробляє індивідуальну програму фізичного розвитку, у т.ч. спортивні та оздоровчі секції, гуртки, клуби, а можливо і лекторії зі збереження здоров'я, планування родини тощо.

Висновки. У країнах європейського простору особлива увага надається фізичному вихованню в школах та вищих навчальних закладах протягом всього періоду навчання. Європейські держави визнають важливість фізичного виховання та вказують на важливість фізичної активності та спорту, надають статус як кращий варіант проведення вільного часу. В Україні уніфікацію національних стандартів і європейських у сфері фізичного виховання потрібно здійснювати на законодавчому рівні, встановлювати загальнообов'язкові приписи та нормативи, що потім впроваджувати у всі сфери освіти і життя.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Закону України «Про фізичну культуру і спорт», Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>

2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року» до від 9 грудня 2015 р. № 1320-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/248719473>

3. Савина А.К. Образование в Европейском Союзе // Проблемы современного образования. 2014. № 2. С. 53-64.

Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку

---

4. Ярова О.Б. Фізкультурна освіта і спорт у початковій школі Євросоюзу: сучасний стан і тенденції розвитку // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014. № 4. С. 401-412.

5. Franke E. School physical education as a promoter of sport for all among the population // Paper to World Congress on Sport for all. Finland, 1990.

6. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
**«ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

18 жовтня 2018 року

Вип. 45

Збірник наукових праць

Переяслав-Хмельницький – 2018

УДК 001(477)«19/20»
ББК 72(4Укр)63
В 54

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2018. – Вип. 45. – 290 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Базалук О.О. – доктор філософських наук, професор

Доброскок І.І. – доктор педагогічних наук, професор

Воловик Л.М. – кандидат географічних наук, доцент

Євтушенко Н.М. – кандидат економічних наук, доцент

Руденко О.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Склярєнко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Солопко І.О. – кандидат фізико-математичних наук, доцент

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.

©Автори статей

©Рада молодих учених університету

©ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди